

Redovisning av öppenvården inom loF- avdelningen barn- och ungdom

Förvaltningens förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens redovisning

Lena Lundström Stoltz
Stadsdelsdirektör

Margret Hollbrant
Avdelningschef

Bakgrund

I samband med tertialrapport 2 fick förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden med ”en redovisning och analys om ett utvecklat fokus och samarbete inom öppenvården”.

Organisation av öppenvården barn och ungdom

Öppenvården utgör en av avdelningens sex sektioner.

Öppenvården leds av en sektionschef. Inom sektionen finns 3 familjepedagoger och 12 familjebehandlare. Till sektionen hör även ett antal projekt, som våld i nära relationer (4,5 tjänster) föräldrastöd i förskolan (1 tjänst) och skolsamverkan med Rågsvedsskolan (1 tjänst)

Dessutom tillhör MST-teamet (Multisystemisk terapi) med fyra terapeuter och en teamledare och ungdomsmottagningen på Gullmarsplan med fem barnmorskor och sex kuratorer öppenvården.

Även två delprojekt inom ”Lokal utveckling i Rågsved”, sociala insatsgrupper (1 tjänst) och föräldrautbildningen (1 tjänst), hör dit.

Beskrivning av arbetsuppgifter

Enhetens arbete med *beslutade insatser* genomförs av familjebehandlare, familjepedagoger och terapeuterna i MST-teamet.

Familjebehandling innebär ett förändringsarbete med fokus på barnet/ungdomens behov och föräldrarnas förmåga. Den omgivande miljön/nätverket samt olika metoder är därför viktiga delar i vårt arbete.

Genom olika former av insatser stöder öppenvården familjerna att se och utveckla sina egna resurser och förmågor, utformar och matchar arbetet efter familjens sammansättning och problematik med fokus på de gemensamt uppsatta målen.

Familjebehandlarna/familjepedagogerna har lång yrkeserfarenhet och utbildning inom bl.a. systemisk och psykodynamisk teori, KBT, kognitiva metoder och anknytningsteori.

Familjebehandlingen sker på uppdrag av handläggare och varierar i längd och intensitet och utformas utifrån handläggarens bedömning och familjens önskemål. Arbetet sker hemma hos familjerna och i deras närmiljö men även i öppenvårdens lokal. Arbetet utgår från ett salutogent synsätt, ett öppet klimat och goda samarbetsformer.

Öppenvården arbetar även med familjer med kognitiva eller neuropsykiatriska funktionshinder där pedagogiska verktyg och förhållningssätt är viktiga för att föräldrarna ska kunna ge barnen den omsorg de behöver.

Öppenvården ger stöd, råd och pedagogiska insatser till ett femtiotal boende i *tränings- och försökslägenheter*. Det är ett tjugotal ungdomar som inte kan bo hemma på grund av familjeproblem i hemmet eller ungdomar som varit placerade på behandlingshem eller i familjehemsvård och som ska träna att bo själva. Ungdomarna är mellan 18 - 20 år och har exempelvis svårigheter med relationer, bristande skolgång, kriminalitet och tidigare drogproblem. Många av ungdomarna har svårt med ekonomi, matlagning, samhällsorientering och att ta sig fram i samhället idag. Ett flertal av ungdomarna har neuropsykiatriska diagnoser, tvångssyndrom och en psykisk skörhet.

Ett drygt 40-tal barnfamiljer, som exempelvis blivit vräkta, har svårt att klara sin ekonomi och/eller är i behov av familjebehandling/pedagogiska insatser i sin föräldraroll och omsorgsförmåga, har tränings- eller försökslägenhet.

Öppenvården ger *stöd till misshandlade kvinnor i förvaltningens egna skyddade boenden*. Genom projekten Centrum för våldsutsatta och våldsutövare har arbetet med våld i nära relationer utvecklats. Stödet erbjuds individuellt och i grupper.

Projektet drivs i samverkan med Farstas och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar och har under 2013 finansierats av Socialstyrelsen med 3 mnkr. En ansökan för 2014 kommer att lämnas till Socialstyrelsen under december månad.

Samtal med barn sker enligt **Trappanmetoden**, där barnen bearbetar det våld de upplevt.

Nätverksmöten utförs av en eller två familjehandlare, som är utbildade nätverksledare, tillsammans med familj och anhöriga och professionella kring familjen och där avsikten är att mobilisera de resurser och den hjälp familjen kan få kring sina svårigheter. Mötena anpassas efter familjens behov och har en struktur som medger att alla ska komma till tals och att mötet sker under trygga förhållanden. Nätverksmöten kan hållas vid "permanent kris" eller akut kris, oftast följs mötet upp med ytterligare ett möte.

MST-teamet arbetar på uppdrag av ungdomshandläggarna i tre förvaltningar, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Södermalm. MST (Multisystemisk terapi) är en evidensbaserad modell som kommer från USA. Det är en intensiv insats som vänder sig till familjer med tonåringar som har ett utagerande beteende. De är verbalt och/eller fysiskt aggressiva, har svåra skolproblem som skolk och konflikter i skolan, kriminalitet och drogmissbruk och asociala kamratkontakter.

Insatsen ska användas för tonåringar där socialtjänsten överväger placering. Under fyra till sex månader genomförs ett intensivt förändringsarbete, som ska leda till att familj, skola, kamrater, fritid och omgivning ökar sitt ansvarstagande kring tonåringen. Terapeuterna arbetar med 4-6 familjer åt gången och under året ska mellan 30-35 familjer ha fått behandling.

Terapeuterna arbetar på de tider som familjerna behöver hjälp och de har kvälls- och nattjour dygnet runt. Arbetet med familjerna utvärderas varje vecka med skriftlig dokumentation. Det förväntade resultatet är att familjen med hjälp av sitt nätverk och andra professionella klarar av att hjälpa sin tonåring.

Föräldramottagningen erbjuder förebyggande föräldrastöd, såsom föräldrautbildningen Komet för föräldrar med barn i åldrarna 3-11 och 12-17 år. Föräldrastödet ABC- Alla Barn i Centrum – ges till föräldrar med barn i åldern 3-12 och är ett stöd som erbjuds alla föräldrar. Råd och stöd erbjuds föräldrar som har bekymmer eller är oroliga för sina barn i ett till fem samtal.

Det förebyggande arbetet inriktas på att ge föräldrar större möjligheter till en positiv samvaro med sina barn och att ge hjälp och verktyg att kunna hantera konflikter med dem. Vi erbjuder samarbetsamtal kring hur föräldrar som separerat kan komma överens om sina barn gällande umgänge, boende och vårdnad.

Genom projektet **"Föräldrastöd i förskolan"** bedriver sektionen förbyggande verksamhet på förskolorna dels genom utbildning och konsultation för personal på förskolan, där vi deltar på personalmöten och föräldramöten, dels konkret råd- och stödverksamhet i hemmet eller på förskolan till föräldrar och barn. Avdelningen för förskola och fritid finansierar en tjänst från avdelningen för barn och ungdom till verksamheten.

Genom **skolsamverkan** erbjuder öppenvården skolor att samverka med enheten kring barn och ungdomar som är så kallade "hemmasittare". Tillsammans med föräldrar, elev och skola kartläggs elevens svårigheter. Efter ett antal samtal med elev och familj försöker familjebehandlarna länka samman lärare, elevvårdspersonal och föräldrar för att få eleven att fortsätta i skolan. Svårigheterna för eleven kan vara komplexa och det gäller att börja arbeta på ett tidigt stadium för att inte eleven ska utveckla större problem. För de elever som behöver utredas av barn- och ungdomspsykiatri finns ett nära samarbete.

Förvaltningens arbete tillsammans med Rågsvedsskolan i så kallade multikompetenta team med personal från såväl socialtjänsten som Rågsvedsskolan kommer att fortsätta under 2014. Målet är att minska antalet elever som har hög ogiltig skolfrånvaro och samtidigt bidra till att öka elevernas måluppfyllelse. Detta eftersom låg måluppfyllelse hänger samman med hög ogiltig frånvaro och låg språk- och läsförståelse. Socialförvaltningen finansierar en tjänst under 2014.

Ungdomsmottagningen bedrivs med ett samverkansavtal mellan Stockholms läns sjukvårdsområde och Skarpnäcks stadsdelsförvaltning. Verksamheten har ett uppdrag att förebygga sexuellt överförbara sjukdomar, förhindra oönskade graviditeter, informera och ha rådgivande samtal. Samtal kring preventivmedel, sex och samlevnad, relationer, familjekonflikter, alkohol/droger, självkänsla, depression, men även om sexuella övergrepp, våldtäkt, prostitution och hedersproblematik förs med ungdomarna.

Ungdomsmottagningen är en öppen mottagning för tonåringar/unga vuxna upp till 23 år. Ungdomsmottagningen har kvälls- och lördagsöppet. Till ungdomsmottagningen kan man komma spontant på "drop in" eller på bokade tider hos kurator eller barnmorska. Högstadiel elever i årskurs åtta erbjuds tid för information om vad man gör på en ungdomsmottagning och vad man kan få hjälp med samt tar upp frågor som ungdomarna har kring sexualitet, hälsa, preventivmedel, relationer m.m. Mottagningen erbjuder också grupper för unga flickor som

behöver stärka sin självkänsla, s.k. DISA-grupper. Kunskapen om hedersproblematik och hbtq-frågor är väl förankrad på ungdomsmottagningen.

Till **övrig öppenvård** räknas kontaktperson, kontaktfamilj, kontaktperson vid umgänge och externt upphandlad öppenvård.

Avdelningen har för närvarande cirka 60 kontaktpersoner/-familjer. Umgängesverksamheten som sker på helger sköts av två timanställda medarbetare med ett tiotal uppdrag.

Den egna öppenvården har 2013-11-01 572 pågående uppdrag förutom den förebyggande verksamheten. Av dessa har 401 påbörjats i år och 265 har avslutats.

Under året har nio ungdomar flyttat från stödboende eller institution till träningslägenhet med stöd av öppenvården. Även ett antal unga, missbrukande mammor har flyttat från jourboende till träningslägenhet.

Utöver detta köper avdelningen olika insatser som Ersta Vändpunkt, kvalificerad kontaktperson, olika dagbehandlingsalternativ, helgkollo m.m.

Köpta öppenvårdsinsatser prognostiseras till 2,4 mnkr under 2014.

Den egna öppenvården är budgeterad till 10,6 mnkr 2014. Därutöver tillkommer Enskede-Årsta-Vantörs andel av MST-teamet som uppgår till 1,9 mnkr och kostnader för ungdomsmottagningen, 2,5 mnkr.

Prioriteringar för 2014

Avdelningen strävar efter att i så hög utsträckning som möjligt hitta behandlingsalternativ på hemmaplan. I första hand väljs den egna öppenvården och kontaktperson/familj därefter de upphandlade köpta alternativen.

Avdelningen och särskilt öppenvården samverkar med förskola, skola, polis, BUP, barnhälsovården m.fl. för att optimalt använda resurser på hemmaplan.

Under kommande år ska öppenvård i olika former prioriteras framför institutionsplaceringar. Dessutom utvecklar avdelningen uppföljningen av alla insatser. Arbetet med kvalificerade kontaktpersoner för tonåringar är ett utvecklingsbehov samt boenden för 18-20 åringar.

Ett nytt dokumentationssystem för utförare kommer att införas i staden under 2014 som kommer att förenkla uppföljningen.